ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓް

ވޮލިއުމް: 54 | އަދަދު: 99 | ތާރީޚު: 23 ޛުލްޤަޢިދާ 1446 - 21 މޭ 2025 | ބުދަ

ޤާނޫނު ނަންބަރު: 6/2025

ޤާނޫނު ނަންބަރު 15/2010 (ދުންފަތުގެ ކޮންޓްރޯލްކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީސް
ބޮޑުތަކުރުފާނުމަގު
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

ފޯން: 3336211
މޮބައިލް: 7242885
ވެބްސައިޓް: www.gazette.gov.mv

- ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތައް ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކޮށްދިނުމަށް އެދި ފޮނުއްވާނީ legalaffairs@po.gov.mv އަށެވެ.

2025 މޭ 13 ވި އަންގާރަ ދުވަހު ބޭއްވި 20 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 30 ވަނަ ޖަލްސާއިން ފާސްކުރައްވާ "ޤާނޫނު ނަންބަރު *15/2010* (ދުންފައި ކޮންޓްރޯލްކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް *2* ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު" ޤާނޫނުއަސާސީގެ 92 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، 2025 މޭ 21 (1446 ޛުލްޤަޢިދާ 23) ވި ބުދަ ދުވަހު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތަސްދީޤު ކުރެއްވުމުން، މި ބިލު ޤާނޫނަކަށްވެ، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި މިއަދު ޝާއިޢު ކުރެވިއްޖެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 15/2010 (ދުންފަތު ކޮންޓްރޯލްކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު

ޤާނޫނު ނަންބަރު 15/2010 (ދުންފަތު ކޮންޓްރޯލްކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް އަންނަނިވި އިޞްލާޙުތައް ގެނައުން.

1. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.

ދުންފަތުގެ ބާވަތްތަކާއި އުފެއްދުން ވަކި ޢުމުރަކަށް މަނާވުން

6. (ހ) ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުންތައް، 1 ޖަނަވަރީ 2007 ގައި ނުވަތަ އެ ތާރީޚުގެ ފަހުން އުފަންވެފައިވާ އެއްވެސް މީހަކު އިސްތިޢުމާލުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ށ) ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުންތައް، އެއްވެސް ފަރާތަކުން، އަންނަނިވި ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ފަރާތަކަށް ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ.

(1) 1 ޖަނަވަރީ 2007 ގައި ނުވަތަ އެ ތާރީޚުގެ ފަހުން އުފަންވެފައިވާ އެއްވެސް މީހަކަށް؛

(2) ޢުމުރުން 21 (އެކާވީސް) އަހަރު ފުރިފައިނުވާ އެއްވެސް މީހަކަށް.

(ނ) ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުންތައް، ވިއްކުމުގެ މުޢާމަލާތެއްގައި، އެއްވެސް މީހަކު، މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތެއް ބައިވެރިކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

2. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ވިއްކާ ފަރާތްތަކުގެ ޒިންމާ

6-1. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދޫކުރާ ލައިސަންސެއް އޮތުމުގެން މެނުވީ، އަދި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ތަނެއްގައި މެނުވީ، ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުންތައް، އެއްވެސް ފަރާތަކުން ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ.

(ނ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް ގަންނަނީ ހާދާކަން ނޫނީގެފަދަ ގޮތަކަށް، ވެންޑިންގ މެޝިނަކުން، ނުވަތަ ޕޯސްޓުގެ ފަރިއްޔާއިން ނުވަތަ އޮންލައިންކޮށް ނުވަތަ އެހެންވެސް އަމިއްލައަށް ލިބޭގަންނަ ހިދުމަތަކަށްވާ ގޮތަށް އެއިން އެއްޗެއް، އެއްވެސް ފަރާތަކަށް، އެއްވެސް މީހަކު ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ. ނުވަތަ ވިއްކަން ބަހައްޓައިގެންނުވާނެއެވެ.

(ހ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ކަރަފަރުކުރުމަށްޓަކައި ކަނޑައަޅަންޖެހޭ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް ވިއްކުމުގެ ހުއްދަ ލިބިފައިވާ ތަންތަނުގައިވިޔަސް ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ އުފެއްދުމެއް ވިއްކާއިރު، އެއިން އެއްޗެއް ގަންނަ މީހަކީ، މި ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތެއް ނޫންކަން ޔަޤީންކުރުމަކީ، އެ އެއްޗެއް ވިއްކާ ފަރާތެއްގެ ޒިންމާއެކެވެ. އަދި ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ގަންނަ ފަރާތަކީ، އެފަދަ ފަރާތެއް ކަމުގައި ބެލެވޭނަމަ، އެފަރާތެއްގެ ހާދުކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނުވަތަ އުމުރު އަންގައިދޭ އެހެންވެސް ސަރުކާރު ރަސްމީ ލިޔުމެއް ދެއްކުމަށް އަންގައި، އެ ލިޔުން އެފަރާތުން ދެއްކުމަށްފަހު މެނުވީ އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ.

3. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 7 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ވިއްކުމަކީ މަނާކަމެއްކަން އަންގައިދޭ ލިޔުން ބެހެއްޓުން

7. ދުންފަތުގެ ބާވަތްތަކުގެ ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކުން، ވިޔަފާރިކުރާ ތަންތަނުގައި ދުންފަތުގެ އެއްވެސް ބާވަތެއް ނުވަތަ އުފެއްދުމެއް މި ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތަކަށް ވިއްކުމަކީ ޤާނޫނުގައި މަނާކަމެއްކަން އަންގައިދޭ، މިނިސްޓްރީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ފުރިހަމަވާ އިނގިރޭސިއާއި، އާންމުންނަށް ފެންނާނެހެން ބަހައްޓަންވާނެއެވެ.

4. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން އަކުރެއް އިތުރުކުރުން.

10. (ރ) ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އުފެއްދުމަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާ މެޝިނަރީއާއި އާލާތްތައް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.

5. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 10-2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

10-2. (ނ) އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓް އަދި އޭގައި ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތަކާއި އެ އެއްޗެހިސާމާނު ބޭނުންކުރުމަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ އުފެއްދުންތައް ދިވެހިރާއްޖެއަށް ގެންގުޅުމަކީ ނުވަތަ ބޭނުންކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.

6. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 10-2 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓާއި ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތައް އެތެރެކުރުމާއި ނައްތާލުން

10-3. (ހ) އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓެއް ނުވަތަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް މީހަކު އާންމު ތަނަކަށް ގެންގުޅެނިކޮށް ނުވަތަ ބޭނުންކުރަނިކޮށް ފެނިއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ އާލާތެއް އަތުލުމުގެ ބާރު، ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓެއް ނުވަތަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކޮށްފިނަމަ، އެ އެއްޗެއް، މި ޤާނޫނުގެ 29-2 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަތުލުމުގެ ބާރު ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ށ) ގެ ދަށުން އަތުލާ އާލާތްތަކާމެދު އަމަލުކުރާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 29-3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތައް ފުރިހަމަކުރުމާއެކު، އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

7. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.

11. (ނ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިންޒާރުގެ އިބާރާތައި އުނުން އިބާރާތްތަކެއް ހުންނަންވާނީ މިނިސްޓްރީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކަކާ އެއްގޮތަށް ދިވެހި ބަހުން ނުވަތަ އިނގިރޭސި ބަހުން ލިޔެ ހާމަކޮށްފައެވެ.

8. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން ދެ އަކުރު އިތުރުކުރުން.

11. (ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ދުންފަތުގެ ޕެކެޓުތައް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގެ މަސައްކަތުގައި، ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަންނަ ފަސިންޖަރުން އެމީހުންގެ އަމިއްލަ ބޭނުމަށް ދުންފަތުގެ ޕެކެޓް ގެނައުމެއް ނުހިމެނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަންނަ ފަސިންޖަރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ބޭރު ޤައުމުތަކުގެ ރައްޔިތުންނާއި ދިވެހި ރައްޔިތުން ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

9. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.

ދުންފަތުގެ ޕެކެޓުގައި އިޝްތިހާރުނުކުރުން

14. (ހ) އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދުންފަތުގެ ޕެކެޓުގައި އިޝްތިހާރުކުރުން، ނުވަތަ ސްޕޮންސަރކުރުން ނުވަތަ ޕްރޮމޯޝަނުގެ ގޮތުގައި ހިންގައިގެން ނުވާނެއެވެ. ނުވަތަ އެއިން ކަމެއް އިންތިޒާމުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. ނުވަތަ އެއިން ކަމެއްގައި ބައިވެރިވެގެން ނުވާނެއެވެ.

10. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.

29. (ނ) (1) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން 1,000/- (އެއްހާސް) ރުފިޔާއާއި 1,000,000/- (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުން. ފަރާތެއް

ހިންގި އަމަލަކީ، ދުންފަތުގެ ހުއްދަ ނޫން ބާވަތްތަކުން މުޢާމަލާތްކުރުން ނުވަތަ ހުއްދަ ނޫން ވިޔަފާރިކުރުން ނުވަތަ ސްމަގްލްކުރުން ނުވަތަ އިމްޕޯޓް އަދި އެކްސްޕޯޓް މަރުޙަލާގައި ހާމަކުރަންޖެހޭ މައުލޫމާތު ހާމަނުކުރުން ނުވަތަ އޮޅުވައިލުން ނުވަތަ ޕެކޭޖްކޮށް، ބަންދުކުރުމާއި ލޭބަލްޖަހަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވުންފަދަ ކަންކަންކުރުމުގައިވާނަމަ ޖޫރިމަނާގެ އަދަދު ކަނޑައަޅާނީ އެ އަމަލާ ގުޅުންހުރި މުދަލުގެ އަގުގެ ދެގުނައަށް، އެ ޑިއުޓީއާއި ދައްކަންޖެހޭ ޓެކްސާއި ފީތައް އިތުރުކޮށްގެން އަންނަ ޖުމްލަ އަދަދުގެ 10 (ދިހައެއް) ޕަސެންޓުގެ ގޮތުގައެވެ. އަދި އެގޮތުން އަންނަ ޖުމްލަ އަދަދަކީ -/1,000 (އެއްހާސް) ރުފިޔާއަށްވުރެ ކުޑަ އަދަދެއްނަމަ ޖޫރިމަނާގެ އަދަދު ކަމުގައި ވާނީ -/1,000 (އެއްހާސް) ރުފިޔާއެވެ.

11. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.

29. (ނ) (3) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ފަރާތުގެ އަތުގައި ހުރި ނުވަތަ ބެލުމުގެ ދަށުގައިހުރި ދުންފަތުގެ އުފެއްދުން ބާވަތްތަކާއި ތަކެއްޗާއި، ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އުފެއްދުމަށް ހާއްސަކޮށްބޭނުންކުރާ މެޝިނަރީއާއި އާލާތްތައް؛

12. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން ތިން މާއްދާ އިތުރުކުރުން.

އިލެކްޓްރޯނިކް ސިނގިރޭޓާއި ވޭޕުކުރުން ބޭނުންކުރާ އާލާތްތައް ބޭނުންކުރުމާ ނުވަތަ ގެންގުޅުމާ ގުޅިގެން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ އިޖުރާއަތު

29-1. (ހ) އެއްވެސް މީހަކު، ޢާންމު ތަނެއްގައި އިލެކްޓްރޯނިކް ސިނގިރޭޓް ނުވަތަ ވޭޕުކުރުން ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް ގެންގުޅެނިކޮށް ނުވަތަ ބޭނުންކުރަނިކޮށް ފުލުހުންގެ އޮފިސަރަކަށް ފެނިއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 10-3 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެ އެއްޗެއް އަތުލައިގަނެ، އެ އެއްޗަކީ، އިލެކްޓްރޯނިކް ސިނގިރޭޓެއް ނުވަތަ ވޭޕުކުރުން ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއްކަމާއި، އޭގެ ޓެސްޓްކިޓު ހިންގާ ބޮޑުކަމުގައި ނުވަތަ އެހެންވެސް

އެއްގޮތް ނޫންކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްފަހު، އަންނަނިވި އިޖުރާއަތުތައް ފުރިހަމަކުރުމާ އެކުގައެވެ.

(1) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތް ހުއްޓުވައި، އެ ޝަޚްޞަކީ މި ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމަށްޓަކައި އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވާ ފަރާތެއްކަން ހާމަކުރުމާއެކު، އެފަރާތުން މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކުރި ކަމަށް ބެލެވޭ ޢަމަލަކީ ކޮބައިކަން ބަޔާންކުރުން؛

(2) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގެ އަތުން ފެނުނު އާލާތް އެއީ މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމް ނުވަތަ ވާޔަރލެސް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި އެ އެއްޗެއް އެ އޮފީސަރާ ޙަވާލުކުރުމަށް އެންގުމާއެކު، އެ އެންގުމާ ޢަމަލުނުކުރާނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޮފީސަރުގެ ކިބައިން އަތުލައިގަތުން ކަމާއި، އެކަމަށް އެއްބާރުލުން ނުދީފިނަމަ، އެކަން ކުރުމަށްޓަކައި އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް ބާރުގެ ބޭނުންކުރެވިދާނެކަން އެމީހަކަށް ސާފުވާނެ ފަދައިން ބަޔާންކުރުން؛

(3) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގެ އަތުން ފެނުނު އާލާތް ޙަވާލުކުރުމަށް މި މާއްދާގެ މި އަކުރުގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން އަންގާ އެންގުމާ އެއްގޮތަށް އެ އެއްޗެއް ޙަވާލުކުރުމަށް އެފަރާތުން އިޢުތިރާޟުކޮށްފިނަމަ، އެ އެއްޗެއް އެފަރާތެއްގެ ކިބައިން އަތުލައި، މި މާއްދާގެ މި އަކުރުގެ (4) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޢަމަލުކުރުން؛

(4) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވުނު ފަރާތުގެ އަތުގައި އޮތް އާލާތް ބަލައި، އަދި އެފަރާތުގެ އަތުގައި އޮތީ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ވާޔަރލެސް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް ކަމަށް ޝައްކުކުރެވިއްޖެނަމަ، އެފަރާތުން ކޮންޓްރޯލްކުރާ ބަލަހައްޓާ، ޤާނޫނުގެ ދަށުން މަސައްކަތްކުރާ ބަޔަކަށް ކަމާއި، އޭގެ

ނަމޫނާއެއްގެ ގޮތުން، އެ އާލާތެއް އަތުލައި ފުރުޞަތުގެ ބޭނުމުގެ ދަރަން ގެންދިޔުން ކަމާއި، އެފަދަ ޑިޖިޓަލް ފޮރެންސިކްސްތަކުން ބާރުލިބިގެންވާ އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިން ބަދަލުކުރުން؛

i. ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ޕްރޮސީޖަރުން، އެފަދައިން ޕްރޮސީޖަރުތަކުގެ ދަށުން ހަވާލުކުރުން؛

ii. ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ގެންގުޅުން ނުވަތަ ބޭނުންކުރި އާލާތް އެފަރާތުގެ ބޭނުމުގެ ދަރަން ގެންދަނިކަން އަންގައި، އެފަދައިން އެ އާލާތް ފުރުޞަތުގެ ބޭނުމުގެ ދަރަން ގެންދިޔުމަށް ކުރުގެ ލިޔުން އެފަރާތާ ހަވާލުކުރުން.

(ނ) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތަކާދު ފުރުޞަތުގެ ހުއްދަކޮށްފައިވާ އޮފިސަރަކު ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން އެފަރާތުގެ އަތުން ފޯނު އާލާތް އެ އޮފިސަރަށް ހަވާލުކުރުމަށް އެންގުމުން، އެ އެއްޗެއް ހަވާލުނުކޮށްފިނަމަ، އެ އެއްޗެއް އެމީހެއްގެ އަތުން އަތުލަންވާނީ، އަދި އެކަން ކުރުމުގައި އެމީހަކާ ދެކޮޅަށް ބާރުގެ ބޭނުންކުރަންވާނީ، ހަމައެކަނި އެ އެއްޗެއް އެމީހެއްގެ އަތުން އަތުލުމަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަކަށެވެ.

29-2. (ހ) އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓާއި ނުވަތަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކޮށްފިނަމަ، އެ އެއްޗެއް، ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުންނަށް ނުވަތަ ފުލުހުންގެ އޮފިސަރުންނަށް މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަތުލެވިދާނެއެވެ.

އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓާއި ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތަކާއި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމާ ގުޅިގެން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ އިޖުރާއަތު

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަތުލެވޭ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓާއި ނުވަތަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތް، ދިވެހިރާއްޖެއިން އިކްސްޕޯޓްކުރާ ޝިޕްމަންޓަކުން ނުވަތަ އެންމެފަހުން ގޮސްފައިވާ ޤައުމަށް ފޮނުވުމަށް އެތެރެކުރި ފަރާތަށް އަތުލެވިދާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަތުލާ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓާއި ނުވަތަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތް، ދިވެހިރާއްޖެއިން އަނބުރާ

ފަސިންޖަރުންގެ އަތުން ނުވަތަ އެއިން ފަރާތެއްގެ ދޭނާއިން އަތުލިބިދާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ބާރުގެ ބޭނުންކުރަނީ، ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ ސިވިލްމަންބާ ގުޅޭގޮތުން ކަމަކަށްވާނަމަ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2011 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަސްޓަމްސްގެ ޤާނޫނު) ގެ 6 ވަނަ ބާބުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކަސްޓަމްސްގެ އިޖުރާއަތުންނެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ބާރުގެ ބޭނުންކުރަނީ، އިމްޕޯޓުކުރަން ނުވާ ގޮތަށް ޤާނޫނާ ހިލާފަށް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެ އެއްޗެއް އެތެރެކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރުމުގައި ކަމަށްވާނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހިދުމަތުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފުލުހުންގެ އިޖުރާއަތުންނެވެ.

(ޅ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ވޮއިސްކުރަން ބޭނުންކުރާ އެއްޗަކީ އާލާތެއް މި މާއްދާގެ ދަށުން އަތުލަންވާނީ، އެ އެއްޗަކީ، އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ވޮއިސްކުރަން ބޭނުންކުރާ އެއްޗަކީ އާލާތެއްކަމުގައި، އެއީ ޓެބްލެޓް ހިޔަރިން ޕްރޮޑަކްޓެއް ނުވަތަ އެހެންނިސް އެއްޗެއް ހުންނަކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްފަހުގައެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ވޮއިސްކުރަން ބޭނުންކުރާ އެއްޗަކީ އާލާތެއް އަތުލުމުގައި، މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތައް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ފުލުހުން ފުރިހަމަކުރަންވާނެއެވެ.

(އ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ފަސިންޖަރުންގެ ދޭނާ ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ، ދޭނާ ސްކޭންކުރާ މެޝިނެއް ނުވަތަ އެއްޗަކީ އާލާތެއްގެ ދޭނާގައި ވާކަން ދެއްކޭނެކަމަށެވެ.

(ވ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާތީ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ވޮއިސްކުރަން ބޭނުންކުރާ އެއްޗަކީ އާލާތެއް މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކުން އަތުލުމަށްފަހު، އެއާލާތް ހަވާލުކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 29-3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ

އިޖުރާއަތުތައް ފުރިހަމަކުރުމާއެކު، އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތަކާއި ވެބްޕޯޓަލްތަކުން ބޭނުންކުރާ އާލާތްތައް އަތުލުވުމަށްފަހު އެ އާލާތްތައް ބެލެހެއްޓުމާއި ނައްތާލުމުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތު

29-3. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނުވަތަ 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަތުލެވޭ ކޮންމެ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ވެބްޕޯޓަލްތަކުން ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތަކާގުޅޭ އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު، އެ އެއްކޮށް އަތުލި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރަށް، ހަމަ އެ ތާރީޚުގައި ލިޔުމުން ރިޕޯޓުކުރަންވާނެއެވެ.

(1) އެ އާލާތް އެފަރާތެއްގެ އަތުން އަތުލުވުން ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު؛

(2) އާލާތް އަތުލުވުން ތާރީޚާއި ތަނާއި ވަގުތު؛

(3) އަތުލުވުން އާލާތުގެ ތަފްސީލު (އާލާތުގެ ބްރޭންޑް އަދި މޮޑެލް ހިމެނޭގޮތުން)؛

(4) އާލާތް އަތުލުވުނުއިރު އޮތް ހާލަތުގެ ތަފްސީލު (ހުސް އާލާތެއް ނުވަތަ އާލާތުގެ ރިޕެއާ ކޮމްޕޯނަންޓް އުނިކޮށްފައިވާ ބައިތައް ހިމެނޭނަމަ، އެ ތަފްސީލު)؛

(5) އާލާތް އަތުލުވުމުގެ ކުރިން މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާއާއި 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދޭންޖެހޭ މަޢުލޫމާތާއި ދޭންޖެހޭ އިންޒާރު ދިނުމުގައި އަދި އާލާތް އަތުލުވުމުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތައް ފުރިހަމަކުރި ގޮތް؛

(6) އާލާތް އަތުލުވުމުގައި ބާރުގެ ބޭނުންކުރަން ޖެހުނުނަމަ އެކަން އަދި ބާރުގެ ބޭނުންކުރި ގޮތުގެ ތަފްސީލު؛

(7) އާލާތް އަތުލުވުމަށްފަހު މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ކަމާބެހޭ ޑިޕާޓްމަންޓާ ހަވާލުކުރެވުން ކަމާއި، ހަވާލުކުރެވުން ވަގުތާއި ހަވާލުވި އޮފިސަރުގެ ނަމާއި ސަރވިސް ނަންބަރު.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާ ނުވަތަ 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަތުލެވޭ ކޮންމެ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ވެބްޕޯޓަލްތަކުން ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް އެ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޤާނޫނު

ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ބޭފުޅުގެ ދަށަށް ގެންދިޔުމަށްފަހު، އެ އެއްބަސްވުން، އެ އެއްބަސްވުން އަމަލުވާ ތާރީޚުގައި، ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް އަމަލުވާ ތަކެތި ބެލެހެއްޓުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އެ އިދާރާއެއްގެ ކަމާބެހޭ ޑިޕާޓްމަންޓާ ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނުވަތަ 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަމުރުވާ ކޯޓުގެ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްގައި ނުވަތަ ވޮޗްކުރަމުން ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް އަޅުވައި، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ބޭފުޅުގެ ދަށަށް ގެނައުމަށްފަހު، އެ އެއްބަސްވުން މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ނަގައިލެވޭނެދިން، އެ އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުތު ކޮޅު ކަސްޓަޑީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ބޭފުޅުގެ ދަށަށް ގެނެވޭ ތަކެތި، ގިނަވެގެން 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ އިދާރާއަކުން ނައްތާލަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނުވަތަ 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަމުރުވާ ކޯޓުގެ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްގައި ނުވަތަ ވޮޗްކުރަމުން ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތްތަކުގެ މައުލޫމާތު، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ލިބުމުން ރިކޯޑުކުރުމުގެ އިތުރުން، އެފަދައިން އަމުރުވާ އަދި ނަގާއަޅާފާ އެއްޗިހީގެ ތަފްސީލާ، މަދުވެގެން ކޮންމެ 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަހުން އެއް ފަހަރު މިނިސްޓްރީއަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތައް ހަދާ، ފުރުޞަތު ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހުށަހަޅާނެއެވެ. އަދި މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއިން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތަކާ މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއިންނެވެ.

(ހ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުމަތިން ޝާހިދުން ތަރުޖަމާނާ އިދާރާތަކުން އެކުލަވާލާ ގަވާއިދުގައި ހިމެނޭ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތުތަކަކީ އެއް ހަމައަކުން ކަނޑައެޅޭ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތުތަކެއްކަން އެ އިދާރާތަކުން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ގަވާއިދުގައި މަދުވެގެން އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(1) އަމުދުލާ އާރާސްތަކަށް، ޝާހިދުން ތަރުޖަމާކުރާ އިދާރާގެ ކަމާބެހޭ އޮފިސަރުން އަމުދުލުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތަކާއި، އެ އެއްޗެހި ކަމާބެހޭ ޖަމާޢަތްތަކާ ހަވާލުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތު؛

(2) އަމުދުލާ އާރާސްތަކަށް، ޝާހިދުން ތަރުޖަމާކުރާ އިދާރާގެ ކަމާބެހޭ ޖަމާޢަތްތަކުގައި އެންޑޯސްކުރުމާއި، އެ ޖަމާޢަތްތަކުން އެހެން ތަނަކަށް ގެންދިއުމާއި، ނަގާލުމާ ހަމައަށް ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތު ހިމެނޭގޮތަށް، އެފަދަ އާރާސްތަކުގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ކަސްޓަޑީ ބަދަލުވާނެ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތު؛

(3) އަމުދުލާ އާރާސްތަކުގެ ނަމޫނާއާއި ކުރެވޭ އޮފިސަރުގެ މަޢުލޫމާތު ރިކޯޑުކުރުން ހިމެނޭހެން، އެފަދަ އާރާސްތައް ނަމޫނާގައި ހަވާލުކުރާނެ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތު؛

(4) އަމުދުލާ އަދި ނަމޫނާ އާރާސްތަކުގެ ރިކޯޑް ބަލަހައްޓާނެގޮތް އުސޫލުތަކާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކަމާބެހޭ މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު.

13. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 41 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ގަވާއިދު ހެދުން

41-1. މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހާ ހިނދަކު، މި ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގެ ގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ އެންމެހައި ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ މިނިސްޓްރީންނެވެ.

14. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން ދެ އަކުރު އިތުރުކުރުން.

42. (ހ) "ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އުފެއްދުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ވިއްކުމަށް ނުވަތަ އެހެންވެސް ގޮތަކުން ވިޔަފާރި އުސޫލުން ޕްރޮޑަކްޓުކުރުމަށްޓަކައި ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް އުފެއްދުމަށެވެ. މި މާނަކުރުމުގައި "އުފެއްދުން" މި ތަރުޖު ބޭނުންކޮށްފައި އެވަނީ، "ޕްރޮސެސިންގ" ގެ މާނައިގައެވެ. އަދި މި މާނަކުރުމުގައި، އަތުން ފަރުމާކޮށް ދުންފަތުގެ ބާވަތް އިސްތިޢުމާލުކުރުމަށް ތައްޔާރުކުރުމާއި ހަމަ އަތުން ތަކެތި ކަނޑާލުން ހިމެނެއެވެ.

(ނ) "ދުންފަތުގެ ބާވަތްތަކާއި އުފެއްދުމަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާ މެޝިނަރީއާއި އާލާތްތައް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، "ދުންފަތުގެ އުފެއްދުން" ކަމަށް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށް އެއްގޮތަށް އުފެއްދުމަށްޓަކައި، ދުންފަތުގެ ބާވަތްތަކަށް ޕްރޮސެސްކުރުން ތައްޔާރުކުރުމުގެ މަރުޙަލާތަކުގައި ބޭނުންކުރުމަށް ފަރުމާކޮށް، ވިއްކުމަށް ބާޒާރަށް ނެރެފައިވާ، އަދި ހަމައެކަނި އެ ބޭނުމަށް ހާއްސަކޮށް ފަރުމާކޮށްފައިވާ، މެކޭނިކަލް ނުވަތަ އިލެކްޓްރިކް މެޝިނަރީއާއި އާލާތްތަކަށެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި، ދުންފަތް އުފައްދާކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ މެޝިނަރީއާއި، ދުންފަތުގެ ފަތްތަކުގެ ކަށިގަނޑު ނަގާ އެއްޗެހި ބޭނުންކުރާ މެޝިނަރީއާއި، ދުންފަތުގެ ފަތް ފިލްޓަރުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ މެޝިނަރީއާއި، ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ޕެކޭޖްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ މެޝިނަރީއާއި، ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ރޯލްކޮށް ތައްޔާރުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ މެޝިނަރީއާއި، ދުންފަތުގެ ބާވަތްތަކުގެ ކަރުދާސް ބިޑިއަކަށް ނުވަތަ އޭގެ އެއްގަމުގެ ސިގެރެޓް ނުވަތަ ބީޑީއެއް ނުވަތަ އެފަދަ އެއްޗެއްގެ ސިފައިގައި ބަންދުކުރާ، ފޯމުކުރާ މެޝިނަރީވެސް ހިމެނެއެވެ. މި މާނައިގެ ބޭނުމަށް، ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާ ނުވަތަ ފޮނުވާ މެޝިނަރީވެސް ހިމެނެއެވެ.

އެލީހުންގެ އަމިއްލަ ބޭނުމަކަށް ގެންނަ، އަމިއްލަ ބޭނުމަކަށް ބޭނުންކުރުމަކަށް އުފައްދާފައި ހުންނަ އާލާތްތަކެއް ނުހިމެނެއެވެ.

15. މި ގަވާއިދަށް އަމަލުކުރަން ފަށާނީ، 1 ނޮވެމްބަރު 2025 އިން ފެށިގެންނެވެ.